

Archeologisch bureauonderzoek & Inventariserend
Veldonderzoek, verkennende fase

**Oegstgeesterweg 17-23, Rijsburg
Gemeente Katwijk**

IDDS Archeologie rapport 1660

Colofon

Projectnummer	41590214/61737
In opdracht van	Ouwehand Projecten B.V.
Auteur	drs. S. Moerman, dr. A.W.E. Wilbers
Redactie	dr. A.W.E. Wilbers, drs. S. Moerman
Versie	1.3
Status	concept

Autorisatie

dr. A.W.E. Wilbers	Senior Prospector	7-7-2014	
--------------------	-------------------	----------	--

Goedkeuring

dr. B. Voormolen	Gemeente Katwijk		
------------------	------------------	--	--

© IDDS Archeologie
Noordwijk, juni 2014
ISSN 2212-9650

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

SAMENVATTING:

In opdracht van Ouwehand Projecten B.V. heeft IDDS Archeologie in mei 2014 een archeologisch bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek (IVO), verkennende fase, uitgevoerd aan de Oegstgeesterweg 17-23 in Rijnsburg, gemeente Katwijk. De aanleiding voor dit onderzoek is de geplande herinrichting van het plangebied. De huidige bebouwing zal worden gesloopt en vervangen door nieuwbouw, bestaande uit appartementen met een parkeerkelder. De diepte van de bodemverstoring die hierdoor optreedt is ongeveer 3,0 m –mv.

Uit het bureauonderzoek blijkt dat het plangebied is gelegen op afzettingen van de Vliet die zijn afgezet op een strandwallenlandschap. Op basis hiervan worden in het plangebied minimaal twee archeologische niveaus verwacht.

Het diepste niveau betreft de top van het strandwallenlandschap. Dit landschap wordt verwacht op een diepte van ongeveer 3,0 tot 3,5 m -mv (1,7 tot 1,9 m -NAP). Archeologische resten op dit niveau kunnen dateren vanaf het ontstaan van de strandwal in het Midden Neolithicum tot aan de afzetting van een eerste pakket sediment vanuit de Vliet, vermoedelijk ergens in de Late IJzertijd / vroeg Romeinse tijd. Er kunnen resten van bewoning, begraving en landgebruik worden aangetroffen die kunnen bestaan uit grondsporen zoals paalkuilen, greppels, ploegsporen en huisplattegronden en vondsten zoals natuursteen, vuursteen en aardewerk. Zowel anorganische als organische resten kunnen goed bewaard zijn gebleven door de diepteligging van het niveau.

In de afzettingen van de Vliet die op het strandwallenlandschap liggen, worden minimaal één maar waarschijnlijk meer archeologische niveaus verwacht. Deze niveaus kunnen voorkomen vanaf een diepte van 0,5 – 0,8 m –mv (0,5 à 0,6 m +NAP) en dateren vanaf de Late IJzertijd / Vroeg Romeinse tijd tot in de Nieuwe tijd. De te verwachten resten tot en met de Vroege Middeleeuwen zijn dezelfde als in het diepere niveau. Het plangebied maakte geen deel uit van het abdijterrein, dus er worden geen resten verwacht die met de abdij te maken hebben. Langs de Tramstraat en de Heerenweg / Oude Vlietweg worden resten van bebouwing vanaf de Vroege Middeleeuwen verwacht. Het kan gaan om resten van houtbouw (houten funderingen) en steenbouw (resten van muren, vloeren, funderingen, uitbraaksleuven). Achter de bebouwing kunnen resten worden verwacht van fenomenen die zich in tuinen bevinden zoals waterputten, beerputten, afvalkuilen en bijgebouwen als schuren. Er wordt verwacht dat organische resten in dit niveau minder goed bewaard zijn gebleven, met uitzondering van in diepe sporen onder de grondwaterspiegel. Ook wordt verwacht dat de bouw en afbraak van huizen in het plangebied en het gebruik van het centrale deel van het plangebied voor verstoring kan hebben gezorgd.

Op basis van de interpretatie van de bodemopbouw uit het veldonderzoek zijn in het plangebied twee archeologische niveaus aanwezig. Het diepst gelegen niveau betreft de top van pakket 1, daarbij zullen eventuele archeologische resten vooral voorkomen in de bewerkte toplaag en eventuele sporen vooral op de overgang aan de onderzijde van deze toplaag. De top van pakket 1 bevindt zich op een niveau van -1,3 tot -1,15 m NAP (ofwel 2,35 tot 2,5 m –mv), de onderzijde van het oude maaiveld bevindt zich op ongeveer een niveau van -1,7 tot -1,6 m NAP (2,8 tot 2,9 m –mv).

Het tweede niveau betreft de top van pakket 2 dat zich bevindt op een niveau van ongeveer 0,1 tot 0,8 m NAP (ofwel 0,4 tot 1,1 m –mv). De onderzijde van de AC-horizont, het niveau waarop sporen zichtbaar zullen zijn, ligt op een niveau van -0,5 tot 0,3 m NAP (0,9 tot 1,7 m –mv).

Op basis van de resultaten van het inventariserend veldonderzoek wordt geadviseerd om een vervolgonderzoek uit te laten voeren indien de ingrepen dieper reiken dan ten minste 0,1 tot 0,8 m NAP (ofwel 0,4 tot 1,1 m –mv).

INHOUDSOPGAVE:

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS VAN HET PLANGEBIED.....	4
1. INLEIDING	5
1.1. Aanleiding	5
1.2. Doel- en vraagstelling van het onderzoek.....	5
1.3. Ligging van het plan- en onderzoeksgebied	5
2. BUREAUONDERZOEK.....	7
2.1. Werkwijze	7
2.2. Geologie, geomorfologie en bodem.....	7
2.3. Archeologische en ondergrondse bouwhistorische waarden	8
2.4. Historische en huidige situatie en mogelijke verstoringen	9
2.5. Gespecificeerd verwachtingsmodel	11
3. VELDONDERZOEK.....	12
3.1. Onderzoekshypothese en onderzoeksopzet	12
3.2. Werkwijze	12
3.3. Resultaten	12
3.4. Interpretatie	15
4. CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN	16
4.1. Aanbevelingen	17
4.2. Betrouwbaarheid	18
GERAADPLEEGDE BRONNEN	19
VERKLARENDE WOORDENLIJST	20
LIJST VAN AFKORTINGEN	21
BIJLAGEN	
1. Topografische kaart	
2. Archis-informatie	
3. Boorlocatiekaart	
4. Boorbeschrijvingen	
5. Periodentabel	

Administratieve gegevens van het plangebied

<i>Onderzoeksmeldingsnummer</i>	61737
<i>Toponiem</i>	Oegstgeesterweg 17-23
<i>Plaats</i>	Rijnsburg
<i>Gemeente</i>	Katwijk
<i>Kadastrale aanduiding</i>	kadastraal nummer
<i>Provincie</i>	Zuid-Holland
<i>Kaartblad</i>	30F
<i>Coördinaten</i> <i>Centrum</i> <i>Hoekpunten</i>	90.440 / 467.160 90.410 / 467.210 (NW) 90.475 / 467.195 (NO) 90.465 / 467.125 (ZO) 90.385 / 467.145 (ZW)
<i>Oppervlakte</i>	6130 m ²
<i>Onderzoekskader</i>	Omgevingsvergunning voor de herontwikkeling van het terrein
<i>Uitvoerder</i>	IDDS Archeologie Contactpersoon: drs. S. Moerman Postbus 126 2200 AC Noordwijk (ZH) Tel: 071-4028586 E-mail: smoerman@idds.nl
<i>Bevoegde overheid</i>	Gemeente Katwijk afdeling Ruimte en Veiligheid, team Ruimtelijk Beleid Contactpersoon: dhr. dr. B. Voormolen Postbus 589 2220 AN Katwijk Tel: 071- 4065170 E-mail: b.voormolen@katwijk.nl
<i>Beheer en plaats van documentatie</i>	Provinciaal Depot voor Bodemvondsten van de provincie Zuid-Holland
<i>Uitvoeringsdatum veldwerk</i>	26-5-2014

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

In opdracht van Ouwehand Projecten B.V. heeft IDDS Archeologie in mei 2014 een archeologisch bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek (IVO), verkennende fase, uitgevoerd aan de Oegstgeesterweg 17-23 in Rijnsburg, gemeente Katwijk. De aanleiding voor dit onderzoek is de geplande herinrichting van het plangebied. De huidige bebouwing zal worden gesloopt en vervangen door nieuwbouw, bestaande uit appartementen met een parkeerkelder. De diepte van de bodemverstoring die hierdoor optreedt is ongeveer 3,0 m –mv. De kans bestaat dat eventueel aanwezige archeologische waarden hierdoor verstoord dan wel vernietigd zullen worden. Op het vigerende bestemmingsplan “Rijnsburg” heeft het plangebied een dubbelbestemming Waarde – Archeologie, waardoor archeologisch onderzoek voorafgaand aan de geplande werkzaamheden verplicht is.

1.2. Doel- en vraagstelling van het onderzoek

De doelstelling van het bureauonderzoek is het opstellen van een gespecificeerde archeologische verwachting voor het plangebied. Dit gebeurt aan de hand van bestaande bronnen over bekende en verwachte archeologische waarden binnen het plangebied. Het doel van het inventariserend veldonderzoek is het toetsen en zo nodig aanvullen van de gespecificeerde verwachting. Daarnaast wordt inzicht verkregen in de vormeenheden van het landschap in het plangebied, voor zover deze vormeenheden van invloed kunnen zijn geweest op de bruikbaarheid van de locatie door de mens in het verleden. Op basis van de resultaten van het onderzoek kunnen kansarme zones van het plangebied worden uitgesloten en kansrijke zones worden geselecteerd voor behoud of voor vervolgonderzoek. Om deze doelstelling te kunnen realiseren, wordt op de volgende vragen een antwoord gegeven (Moerman 2014):

- Wat is de fysiek-landschappelijke ligging van de locatie?
- Hoe is de bodemopbouw in het plangebied en in welke mate is deze nog als intact te beschouwen?
- Bevinden zich archeologisch relevante afzettingen in het plangebied? Zo ja, op welke diepte ten opzichte van het maaiveld en het NAP?
- Wat is de specifieke archeologische verwachting van het plangebied en wordt deze bij het veldonderzoek bevestigd?
- Hoewel niet het doel van een verkennend booronderzoek, kunnen er toch archeologische indicatoren worden aangetroffen. Indien deze worden aangetroffen, dan gelden tevens de volgende vragen: wat is de verticale en horizontale ligging van de aangetroffen indicatoren, wat is de datering en wat is de invloed van deze vondsten op de archeologische verwachting van het plangebied?
- In hoeverre worden eventueel aanwezige archeologische waarden bedreigd door de voorgenomen bodemversturende werkzaamheden?

Het archeologisch bureauonderzoek en het inventariserend veldonderzoek zijn uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 3.3 (Centraal College van Deskundigen 2013).

Voor de in dit rapport gebruikte geologische en archeologische tijdsaanduidingen wordt verwezen naar Bijlage 5. Afkortingen en enkele vaktermen worden achterin dit rapport uitgelegd (zie lijst van afkortingen en begrippen).

1.3. Ligging van het plan- en onderzoeksgebied

De ligging van het (her) in te richten gebied, ofwel het plangebied, is weergegeven in Bijlage 1. Het plangebied ligt tussen de Oegstgeesterweg in het zuiden, de Tramstraat in het westen, de Oude

Vlietweg in het noorden en de bebouwing langs de Schoolsteeg in het oosten. Het plangebied heeft een oppervlakte van ongeveer 6130 m² en een gemiddelde maaiveldhoogte van 1,2 m +NAP. De exacte ligging en contouren van het plangebied zijn nader weergegeven in Bijlage 3 en Figuur 1.

Om tot een gespecificeerde verwachting voor het plangebied te komen, is niet alleen gekeken naar bekende gegevens over het plangebied zelf maar ook naar de omgeving. Voor het totale onderzochte gebied, oftewel het onderzoeksgebied, is als begrenzing een straal van 500 m rondom het plangebied gekozen. De straal van 500 m is dusdanig gekozen dat met name het historische centrum en de archeologische waarden die daarbinnen bekend zijn worden meegenomen in het onderzoek.

Figuur 1: Het plangebied (binnen het rode kader) op een recente oblieke luchtfoto (bron: Bing Maps). Ten noorden van het plangebied zijn de kerk en begraafplaats zichtbaar.

2. Bureauonderzoek

2.1. Werkwijze

Tijdens het bureauonderzoek zijn gegevens verzameld over het onderzoeksgebied. Er is gekeken naar bekende archeologische en ondergrondse bouwhistorische waarden, uitgevoerde archeologische onderzoeken, de fysieke kenmerken van het oude en huidige landschap en naar informatie over bodemverstoringen. Er is gebruik gemaakt van de verwachtingskaart van de gemeente Katwijk en van de Cultuurhistorische Hoofdstructuur (CHS) van de provincie Zuid-Holland. Daarnaast is er gekeken naar de landelijke verwachtingskaart (de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden; IKAW) en naar het Archeologisch Informatie Systeem (Archis II) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE). Aanvullende historische informatie is verkregen uit beschikbaar historisch kaartmateriaal, waaronder het Minuutplan van begin 19^e eeuw en enkele historische topografische kaarten (watwaswaar.nl).

Om inzicht te krijgen in de opbouw en ontwikkeling van het landschap is onder andere gebruik gemaakt van de bodemkaart van Nederland (Stichting voor Bodemkartering 1982) en de geomorfologische kaart van Nederland (DLO-Staring Centrum / Rijks Geologische Dienst 1994). Daarnaast is gebruik gemaakt van het Actueel Hoogtebestand van Nederland (AHN; ahn.geodan.nl).

Voor informatie omtrent bodemsaneringen en ontgrondingenvergunningen is het Bodemloket (www.bodemloket.nl) geraadpleegd. Om de ligging van kabels en leidingen in het plangebied te bepalen, is een KLIC-melding gedaan. Deze gegevens zijn aangevuld met informatie uit onderzoeksrapporten en achtergrondliteratuur (zie literatuurlijst).

2.2. Geologie, geomorfologie en bodem

2.2.1. Ontstaansgeschiedenis landschap

Het plangebied is gelegen in het Hollandse duingebied (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed 2009). Dit duingebied omvat het huidige strand, alle strandwallen, -vlakten en de duinen die aan de oostzijde van het strand voorkomen in Noord- en Zuid-Holland (Berendsen 2005). Het ontstaan van het duingebied is sterk gerelateerd aan de zeespiegelstijging gedurende het Holoceen (vanaf circa 10.000 jaar geleden). Tijdens een periode van relatief snelle zeespiegelstijging tot circa 5.000 jaar geleden ontstonden direct ten westen van de huidige kustlijn de eerste strandwallen. Deze strandwallen zijn door de alsmaar stijgende zeespiegel geërodeerd, terwijl er verder naar het oosten nieuwe strandwallen ontstonden. Omstreeks 5.000 jaar geleden nam de stijging van de zeespiegelstand af en begon de kust zich in westwaartse richting uit te breiden. Gedurende deze uitbreiding ontstonden series strandwallen, waardoor er niet langer inbraken van de zee in het achterland konden plaatsvinden. Achter de strandwallen ontstonden onder rustige en natte omstandigheden grote broek- en bosveengebieden (het Hollandveen Laagpakket; De Mulder et al. 2003).

Op enkele locaties bleef de reeks van strandwallen onderbroken, onder andere bij de monding van de Oude Rijn. De Oude Rijn is actief geworden in circa 3.400 voor Chr. (ongeveer 5400 jaar geleden; Cohen *et al.* 2012) en mondde gedurende de periode van strandwalvorming uit in een estuarium, een riviermonding waar zoet- en zoutwater bij elkaar komen. Bij het sluiten van de kust nam de rivierinvloed in het estuarium toe en kon de Oude Rijn zich door het estuarium zeewaarts uitbreiden. Langs de randen van het estuarium vormden zich oeverzones bestaande uit zandige klei, terwijl verder van de rivier en het estuarium af zwaardere kleien afgezet werden. Doordat de monding van de rivier een zwakke plek vormde in de kustbarrière vonden er via de monding van de Oude Rijn verschillende inbraken vanuit de zee plaats, waarbij het achterland overstromde. Bij deze inbraken van de zee via de monding van de Oude Rijn werden primariene krekken gevormd, die in de vorm van een sterk vertakt geulensysteem door de overstromingsvlakte kronkelden. Deze kreekssystemen konden lange tijd actief blijven door de voortdurende aanvoer van water tijdens hoogwater.

Vanaf het einde van de Romeinse tijd, toen de Oude Rijn een rechte loop kende en het estuarium volledig verdwenen was, werd de afvoer minder door het ontstaan stroomopwaarts van de Waal en

begon de rivier in kracht af te nemen. Door de afname van de invloed van de rivier op het landschap werd de invloed van de zee wederom groter. De delta die voor de kust de monding van de Oude Rijn vormde, begon te eroderen en het vrijgekomen zand vormde de bron voor het ontstaan van de jonge duinen. De Oude Rijn begon door de afname van de afvoer gedurende de Vroege Middeleeuwen sterk te meanderen en door de invloed van het noordwaarts gerichte getij werd de monding van de Oude Rijn naar het noorden afgebogen.

Door het landschap van strandwallen en strandvlaktes liepen enkele riviertjes die afwaterden op de Oude Rijn maar ook (periodiek) onder de invloed stonden van het getij, waaronder de Vliet. De Vliet is een sterk meanderend riviertje waarvan de loop tot aan ongeveer de Late Middeleeuwen regelmatig verplaatste.

2.2.2. Geomorfologie en geologie

Het plangebied staat op de geomorfologische kaart weergegeven als ongekarteerd vanwege de ligging binnen de bebouwde kom. Op basis van omliggende eenheden is het waarschijnlijk dat het plangebied gelegen is op een getij-riviermondrug (kaartcode 3K27). Volgens de archeologische verwachtingskaart van de gemeente Katwijk is het plangebied gelegen op een oeverwal of crevasse. Het gaat waarschijnlijk om afzettingen van de voormalige getijdengeul de Vliet. Onder deze afzettingen van de Vliet komen in Rijnsburg afzettingen voor van strandwallen en strandvlaktes en van het estuarium van de Oude Rijn. De strandwallen eindigen ongeveer 300 m ten noordoosten en 450 m ten noorden van het plangebied en dateren uit het Midden Neolithicum (Vos s.a.).

Onderzoek op het abijterrein ten noorden van het plangebied heeft aangetoond dat de afzettingen van de Vliet in ieder geval door de mens gebruikt werden vanaf de Late IJzertijd / vroeg Romeinse tijd (Dijkstra 2011). De oudste sporen zijn aangetroffen op 0,5 à 0,6 m +NAP en dateren tussen 250 voor Chr. en 300 na Chr. Het betreft sporen van akkerbouw. De oudste sporen van bewoning dateren uit de Vroege Middeleeuwen (600-720 na Chr.) en zijn aangetroffen in een op de afzettingen van de Vliet gelegen pakket kwelderafzettingen.

Uit onderzoek dat momenteel plaatsvindt in het plangebied Vlietstede, enkele honderden meters ten noordoosten van het plangebied (onderzoeksmelding 62128), blijkt dat onder de rivierafzettingen van de Vliet nog een ouder landschap aanwezig is. Het lijkt te gaan om een glooiend strandwallenlandschap. Ook dit landschap werd gebruikt door de mens, getuige de aanwezigheid van onder andere greppels en eergetouwsproten. De sporen zijn op dit moment nog niet gedateerd. Er kan alleen worden gesteld dat deze ouder zijn dan de Late IJzertijd / vroeg Romeinse tijd sporen in het niveau er boven. En jonger dan het ontstaan van de strandwallen bij Rijnsburg in het Middel Neolithicum. Het strandwallenlandschap is aangetroffen op een niveau van ongeveer 1,7 tot 1,9 m - NAP

2.2.3. Bodem

Ook op de bodemkaart is het plangebied grotendeels ongekarteerd. Het zuidwestelijke deel van het plangebied is gekarteerd als tuineerdgronden van lichte zavel (kaartcode EK19). Het zijn gronden waar onder invloed van de tuinbouw een dikke humeuze bovenlaag is ontstaan. De bijbehorende grondwatertrap is IV. Dit duidt op vochtige gronden waarbij de grondwaterstand varieert tussen 40 en 120 cm -mv.

Omdat het terrein lange tijd in gebruik is geweest als autogarage en werkplaats is het plangebied grondig onderzocht op vervuilende stoffen in de bodem. Voor milieuonderzoek zijn in het plangebied reeds tientallen boringen gezet van 0,5 tot 4,0 m diep. De boorbeschrijvingen van deze boringen zijn beschikbaar gesteld door het onderzoeksbureau en meegenomen in het archeologische veldonderzoek.

2.3. Archeologische en ondergrondse bouwhistorische waarden

Binnen het plangebied zijn geen terreinen aanwezig die op de Archeologische Monumentenkaart (AMK) als waardevol staan aangegeven. In de noordwestelijke punt van het plangebied bevindt zich een waarneming van een opgraving, uitgevoerd door de ROB (voormalige RCE) in 1993 (waarneming 32794). De coördinaten van de opgraving zijn slechts bij benadering vastgesteld, waardoor het niet zeker is dat deze opgraving binnen het plangebied heeft plaatsgevonden. De opgraving leverde

resten op van de bedding van de Vliet en van een egalisatielaag uit de tijd van de afbraak van de abdij.

Het plangebied staat op de gemeentelijke verwachtingskaart aangegeven als een gebied met een hoge trefkans voor archeologische waarden vanaf de IJzertijd (bijlage 2). Deze waardering is gebaseerd op de ligging van het terrein op een oeverwal van de Oude Rijn. Het noordelijk deel van het plangebied ligt binnen de 17^e-eeuwse dorpskern. Daarnaast ligt de noordelijke begrenzing van het plangebied ongeveer gelijk met de geprojecteerde zuidelijke begrenzing van de Karolingische ringwalburg.

Direct ten noorden van het plangebied ligt de kerk van Rijnsburg met bijbehorende begraafplaats (monument 3074). Binnen het monument bevinden zich resten van een Merovingische nederzetting en de laatmiddeleeuwse abdij van Rijnsburg.

Archeologisch onderzoek direct ten zuiden van het plangebied, ter plaatse van de Hoogvliet, heeft alleen afval uit de Nieuwe tijd C opgeleverd (onderzoeksmelding 11123, waarneming 48600). Ook archeologisch onderzoek direct ten westen van het plangebied leverde geen archeologisch interessante resultaten op. Het plangebied lag op de overgang naar een geul en was waarschijnlijk in het verleden te vochtig voor bewoning (onderzoeksmelding 42822).

2.4. Historische en huidige situatie en mogelijke verstoringen

De oudst beschikbare kaarten van het plangebied dateren uit 1598 en 1615. Op deze kaarten staat de kerk van Rijnsburg weergegeven, met ten zuiden daarvan het kerkhof. Het kerkhof wordt aan de zuidzijde begrensd door het water van de Oude Vliet. De weg die ten zuiden van de Oude Vliet loopt, is de huidige Heerenweg / Oude Vlietweg. Op de kaart uit 1598 (Figuur 2) is geen inrichting van het plangebied weergegeven, omdat het plangebied niet behoorde tot het abdijterrein. Op de kaart uit 1615 (Figuur 3) is te zien dat langs de Tramstraat en de Heerenweg / Oude Vlietweg bebouwing is gelegen.

Figuur 2: Detail van het Kaartboek van de landen behorende aan de voormalige abdij van Rijnsburg van Symon Aerntszoon van Buningen uit 1598 (bron: www.gahetna.nl).

Figuur 3: Detail van een kaart van Rijnsburg, vervaardigd in opdracht van het Hoogheemraadschap van Rijnland in 1615 (bron: watwaswaar.nl).

Figuur 4: Uitsnede van het minuutplan van begin 19^e eeuw (bron: watwaswaar.nl).

Het minuutplan uit het begin van de 19^e eeuw (Figuur 4) laat een situatie zien die vergelijkbaar is met de kaart uit 1615. De enige uitzondering betreft de bebouwing langs de Tramstraat, die op het

minuutplan niet meer aanwezig is. De onbebouwde delen van het plangebied waren in gebruik als tuin.

De huidige bebouwing langs de Heerenweg / Oude Vlietweg dateert uit 1900 en de bebouwing langs de Tramstraat uit de jaren 1930 en 1940 (bagviewer.pdok.nl). De rest van het plangebied was tot voor kort in gebruik als garagebedrijf met benzinstation. De panden dateren uit 1960 en zijn nog aanwezig maar niet meer in gebruik. Ter plaatse van het pompeiland van het voormalige tankstation langs de Oegstgeesterweg heeft een sanering plaatsgevonden. Deze sanering reikte tot een diepte van gemiddeld 2,2 m –mv en plaatselijk tot een diepte van 4,0 m –mv. Binnen de gesaneerde grond worden geen archeologische resten meer verwacht.

2.5. Gespecificeerd verwachtingsmodel

Uit het bureauonderzoek blijkt dat het plangebied is gelegen op afzettingen van de Vliet die zijn afgezet op een strandwallenlandschap. Op basis hiervan worden in het plangebied minimaal twee archeologische niveaus verwacht.

Het diepste niveau betreft de top van het strandwallenlandschap. Dit landschap wordt verwacht op een diepte van ongeveer 3,0 tot 3,5 m -mv (1,7 tot 1,9 m -NAP). Archeologische resten op dit niveau kunnen dateren vanaf het ontstaan van de strandwal in het Midden Neolithicum tot aan de afzetting van een eerste pakket sediment vanuit de Vliet, vermoedelijk ergens in de Late IJzertijd / vroeg Romeinse tijd. Er kunnen resten van bewoning, begraving en landgebruik worden aangetroffen die kunnen bestaan uit grondsporen zoals paalkuilen, greppels, ploegsporen en huisplattegronden en vondsten zoals natuursteen, vuursteen en aardewerk. Zowel anorganische als organische resten kunnen goed bewaard zijn gebleven door de diepteligging van het niveau.

In de afzettingen van de Vliet die op het strandwallenlandschap liggen, worden minimaal één maar waarschijnlijk meer archeologische niveaus verwacht. Deze niveaus kunnen voorkomen vanaf een diepte van 0,5 – 0,8 m –mv (0,5 à 0,6 m +NAP) en dateren vanaf de Late IJzertijd / Vroeg Romeinse tijd tot in de Nieuwe tijd. De te verwachten resten tot en met de Vroege Middeleeuwen zijn dezelfde als in het diepere niveau. Het plangebied maakte geen deel uit van het abdijterrein, dus er worden geen resten verwacht die met de abdij te maken hebben. Langs de Tramstraat en de Heerenweg / Oude Vlietweg worden resten van bebouwing vanaf de Vroege Middeleeuwen verwacht. Het kan gaan om resten van houtbouw (houten funderingen) en steenbouw (resten van muren, vloeren, funderingen, uitbraaksleuven). Achter de bebouwing kunnen resten verwacht van fenomenen die zich in tuinen bevinden zoals waterputten, beerputten, afvalkuilen en bijgebouwen als schuren. Er wordt verwacht dat organische resten in dit niveau minder goed bewaard zijn gebleven, met uitzondering van in diepe sporen onder de grondwaterspiegel. Ook wordt verwacht dat de bouw en afbraak van huizen in het plangebied en het gebruik van het centrale deel van het plangebied voor verstoring kan hebben gezorgd.

Om het verwachtingsmodel te toetsen en waar nodig aan te vullen, om de diepte van de archeologische niveaus vast te stellen en om te controleren in hoeverre de bodemopbouw in het plangebied nog intact is, is er een Inventariserend Veldonderzoek, verkennende fase, uitgevoerd.

3. Veldonderzoek

3.1. Onderzoekshypothese en onderzoeksopzet

Het doel van het Inventariserend Veldonderzoek, verkennende fase, is om de in het bureauonderzoek opgestelde gespecificeerde archeologische verwachting te toetsen en waar nodig aan te passen. Tijdens het veldonderzoek wordt vastgesteld waar de oorspronkelijke bodemopbouw intact is gebleven en waar niet. Daarnaast wordt inzicht verkregen in de vormeenheden van het landschap, voor zover deze van invloed zijn op de locatiekeuze in het verleden. Kansarme zones worden uitgesloten en kansrijke zones worden geselecteerd voor de volgende fasen. Het veldonderzoek bestond uit een booronderzoek. Een veldkartering kon niet worden uitgevoerd door de aanwezige bebouwing en bestrating.

3.2. Werkwijze

In het plangebied zijn 7 boringen gezet, waarvan 6 boringen met een diepte van 3,0 m tot 3,5 m en 1 met een diepte van 4,0 m beneden het maaiveld (bijlage 3 en 4). Deze boringen zijn verdeeld over de niet bebouwde delen van het plangebied. Daarbij is gepoogd om twee noord-zuid georiënteerde raaien te maken om dwarsdoorsnedes te kunnen maken loodrecht op de vermoedelijke oude loop van de Vliet of de gracht van de ringwalburg. Er is gebruik gemaakt van een Edelmanboor met een diameter van 7 cm voor de bovenste 1 á 2 m van de bodem en voor de diepere delen van een guts met een diameter van 3 cm. Het veldonderzoek is uitgevoerd door dr. A.W.E. Wilbers (senior prospector en fysisch geograaf).

De boringen zijn beschreven volgens de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode (ASB; SIKB 2008) met behulp van een veldcomputer en het programma TerraIndex van I.T. Works. De locaties van de boringen (x- en y-waarden) zijn ingemeten met behulp van een in de veldcomputer ingebouwde GPS. De hoogtes van de boringen (z-waarden) zijn bepaald aan de hand van het Actueel Hoogtebestand van Nederland¹. De opgeboorde monsters zijn door middel van verbrokkelen in het veld onderzocht op de aanwezigheid van archeologische indicatoren zoals aardewerk, baksteen, vuursteen, huttenleem en bot.

3.3. Resultaten

3.3.1. Lithologie en geologie

Op basis van de boringen is een dwarsdoorsnede gemaakt waaruit blijkt dat de bodem in het plangebied is opgebouwd uit een drietal sedimentpakketten (Figuur 5). Er is geen tweede doorsnede getekend omdat deze grotendeels hetzelfde beeld laat zien. Pakket 1 is aangetroffen in de ondergrond van de boringen en bestaat hoofdzakelijk uit matig fijn, sterk tot uiterst siltig zand met dunne kleilaagjes. De bovenste laag van dit pakket is zwak humeus, sterk gevlekt met licht grijze vlekken in de anderszijds grijsbruine laag, bevat brokjes klei, zand en humus en sporen van schelpen. Deze bovenlaag bevat hiermee de kenmerken van een geroerde (mogelijk door de mens, maar bioturbatie is ook mogelijk) laag die ooit het maaiveld vormde. De top van pakket 1 bevindt zich op een niveau van -1,3 tot -1,15 m NAP (ofwel 2,35 tot 2,5 m –mv), de onderzijde van het oude maaiveld bevindt zich op ongeveer een niveau van -1,7 tot -1,6 m NAP (2,8 tot 2,9 m –mv).

Pakket 2 ligt op pakket 1 waarbij er een scherpe, erosieve overgang is ter plaatse van het aangetroffen oude maaiveld. Pakket 2 is onderverdeeld in drie subpakketten omdat in het noorden een restgeul voorkomt die is ingesneden in pakket 1. Pakket 2A is waarschijnlijk afgezet vanuit deze geul tijdens de actieve fase, Pakketten 2B en 2C zijn de opvullingen van de restgeul. Pakket 2A bestaat onderin voornamelijk uit een laag matig tot uiterst siltige klei die naar boven toe geleidelijk overgaat in uiterst siltig zand met kleilaagjes en daarboven in sterk siltig zand (het sediment wordt dus gemiddeld naar boven toe steeds grover). Ook de top van Pakket 2A is zwak humeus en omgewerkt en wordt beschouwd als een oud maaiveld ofwel een AC-horizont. Deze bovenste

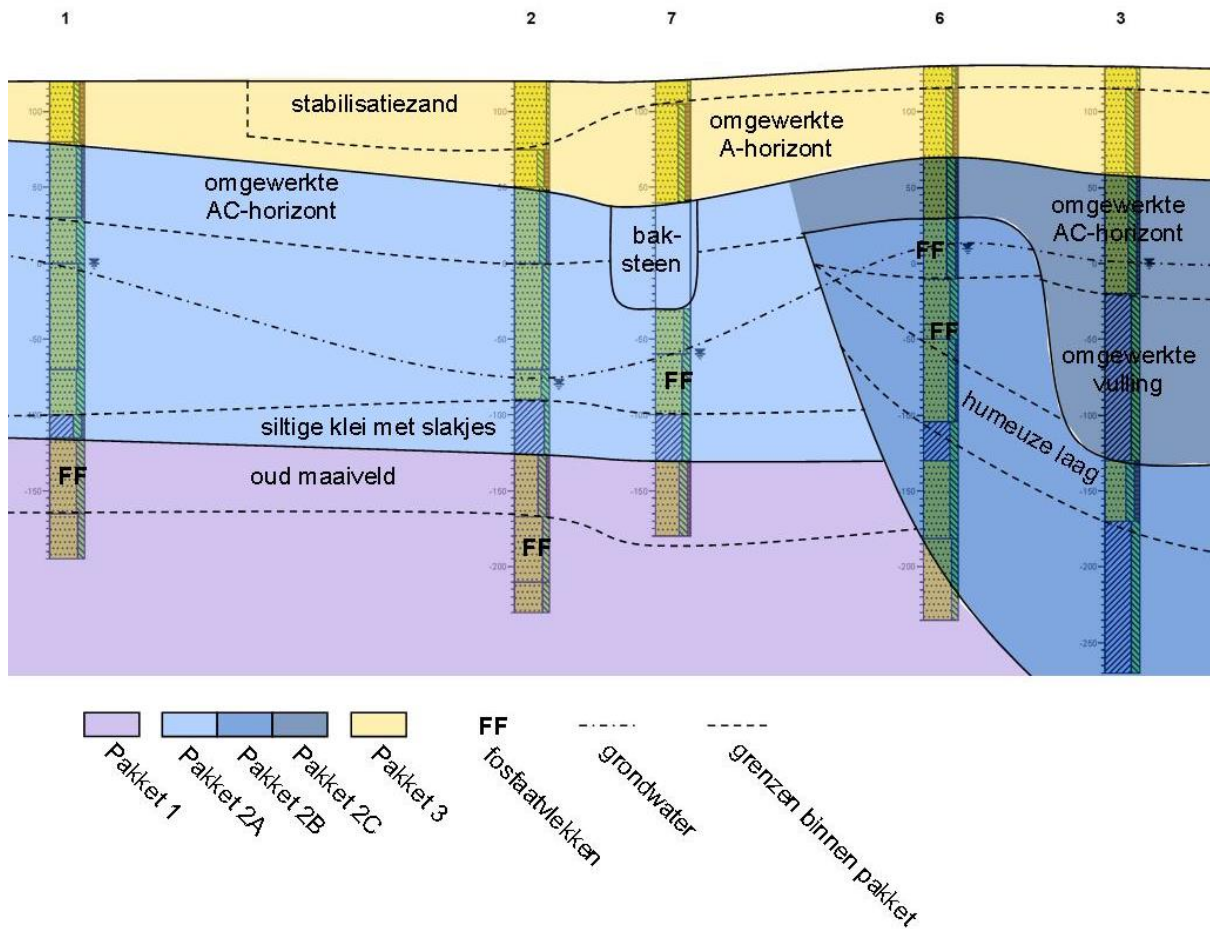
¹ AHN2 0,5 m grid gefilterd en opgevuld, www.PDOK.nl.

humeuze laag bevat ook sporen van baksteen en ander bouwpuin. In de onderste kleilaag van Pakket 2A zijn in boring 2 kleine slakjes waargenomen, waarschijnlijk betreffen het wadslakjes (*Hydrobia*). In boring 7 bestaat de top van Pakket 2A uit een 70 cm dikke laag sterk baksteenhoudend puin.

Bij boringen 6 en 3 is de bodemopbouw duidelijk anders dan bij de andere boringen. Pakket 1 is niet aanwezig, zeker niet het oude maaiveld van dit pakket. Op basis van deze boringen is geconcludeerd dat er in het noorden van het plangebied een opgevulde restgeul voor komt. Dit was ook al de verwachting op basis van het bureauonderzoek. In boring 6 lijken de opvullagen van de restgeul van natuurlijke oorsprong te zijn, er zijn geen brokken baksteen of puin waargenomen. Bij boring 3 zijn tot een diepte van 2,6 m –mv sporen van grind en hout waargenomen en op basis daarvan is een splitsing gemaakt tussen de natuurlijke opvullagen van de geul, Pakket 2B en de antropogene opvullagen, Pakket 2C. De top van Pakket 2C sluit aan bij de maaiveldlaag van Pakket 2A, waarschijnlijk omdat deze samen zijn bewerkt.

De top van Pakket 2 ligt op een niveau van ongeveer 0,1 tot 0,8 m NAP (ofwel 0,4 tot 1,1 m –mv). De onderzijde van de AC-horizont ligt op een niveau van -0,5 tot 0,3 m NAP (0,9 tot 1,7 m –mv). De onderzijde van de antropogene opvulling van de restgeul (Pakket 2C) reikt tot een niveau van -1,3 m NAP (2,6 m –mv) en in het natuurlijke opvulpakket 2B komt een humeuze zandlaag voor die afhelt in noordelijke richting van -1,04 m NAP in boring 6 tot -1,7 m NAP in boring 3 (direct onder pakket 2C).

Pakket 3 bestaat uit een recent omgewerkte laag matig humeus zand met veel recent puin en ook plastic en uit een laag stabilisatiezand onder de in het plangebied aanwezige tegels. Waarschijnlijk is pakket 3 in zijn geheel opgebracht bij het ontwikkelen van de huidige inrichting van het terrein. Deze ophooglaag heeft een dikte van 0,4 tot 1,1 m.

Figuur 5 schematische dwarsdoorsnede van de bodemopbouw van zuid naar noord door het plangebied.

3.3.2. Bodemopbouw

In het plangebied is geen sprake meer van een natuurlijke bodemopbouw. De bodem aan het huidige maaiveld is opgehoogd en sterk bewerkt door de mens en wordt daarom geclassificeerd als een antropogene bodem. Deze antropogene invloed op de bodem reikt tot een diepte van 0,9 tot 1,7 m –mv.

Tijdens het boren is globaal bepaald wat de grondwaterstand in het plangebied is. Deze grondwaterstand is in Figuur 5 ingetekend en blijkt te schommelen tussen 1,2 en 2,0 m –mv. Op basis van roestvlekken in de verschillende bodemlagen ligt de gemiddeld laagste grondwaterstand op een diepte van 2,6 tot 2,9 m –mv.

3.3.3. Archeologische indicatoren

In de boringen zijn geen vondsten aangetroffen die kunnen worden beschouwd als archeologische indicatoren. De bovengrond bevat veel baksteenfragmenten en ander bouwpuin, maar dat kan ook zijn aangebracht als versterking van de bodem. In de bodem zijn in verschillende boringen wel fosfaatvlekken waargenomen. Fosfaatvlekken ontstaan door oxidatie van fosfaat-ijzerverbindingen. Deze verbindingen ontstaan alleen bij een overschot van fosfaat in de bodem. Een dergelijk overschot ontstaat niet door normale bemesting van landbouwgrond, maar wel bij opslag van mest, bij latrines, op plaatsen waar vee langdurig in een kleine ruimte verblijft of op plaatsen waar veel botmateriaal wordt begraven. Fosfaatvlekken zijn daardoor een goede indicator voor de aanwezigheid van archeologische resten.

De meeste fosfaatvlekken zijn waargenomen in de oude maaiveldlaag van Pakket 1 of in de laag er direct onder (boringen 1, 2 en 5). In boring 4 waren de fosfaatvlekken aanwezig in de kleilaag van

Pakket 2A, direct boven het oude maaiveld. Ook in de top van de restgeullagen van Pakket 2B in boring 6 zijn veel fosfaatvlekken waargenomen.

3.4. Interpretatie

Op basis van de samenstelling van de verschillende pakketten en het bureauonderzoek wordt aangenomen dat pakket 1 is afgezet in een landschap met stromend water. De afzettingen bestaan uit zand met dunne kleilaagjes, maar het is onduidelijk of het gaat om rivier- of kreekafzettingen. Duidelijk is wel dat er een behoorlijk hiaat is tussen de laatste sedimentatie van pakket 1 en het begin van de sedimentatie van pakket 2. In de top van pakket 1 is een duidelijke bodem ontstaan waarbij de bovengrond mogelijk door de mens geroerd is. Dat de omwerking van het oud maaiveld door de mens komt en niet van bioturbatie wordt onderbouwd door de hoeveelheid fosfaatvlekken die in en onder deze laag zijn waargenomen.

Pakket 2 is afgezet vanuit een kreek- of rivierbedding die is aangetroffen in boringen 3 en 6. De aangetroffen geul is ingesneden in pakket 1 en vanuit deze geul is eerst klei en later steeds zandiger materiaal afgezet op de omgeving. Uiteindelijk is de geul verland, eerst natuurlijk (boring 6) en uiteindelijk door de mens gedempt (boring 3). Ook van dit pakket is de top langdurig het maaiveld geweest en daarbij sterk bewerkt door de mens. Deze oude bouwvoor is aanwezig in alle boringen.

Ten slotte is het hele terrein, waarschijnlijk ten tijde van de bouw van de huidige gebouwen, opgehoogd.

Het onderscheid tussen de hier bepaalde sedimentpakketten blijkt op basis van het veldonderzoek subtiel en daardoor alleen bij zeer nauwkeurige beschrijvingen van de bodem juist te onderscheiden. Voor milieuonderzoek is in het gebied veelvuldig geboord, deze boringen dienen echter een ander doel en daarom zijn de beschrijvingen van deze boringen niet gedetailleerd genoeg om de verschillende pakketten te onderscheiden. Het is daarom met behulp van de milieuboringen nu niet mogelijk om het verloop van de geul uit boringen 6 en 3 te volgen binnen het plangebied. Ook is het niet mogelijk om buiten de archeologische boringen aan te geven waar in het plangebied het oude maaiveld van pakket 1 onverstoord voor komt. Uit het bureauonderzoek blijkt dat ter plaatse van de Oude Vlietweg (direct ten noorden van het plangebied) vermoedelijk een oude loop van de Vliet heeft gelegen die vermoedelijk ook onderdeel was van de gracht van de ringwalburg van Rijsburg. Het lijkt redelijk om aan te nemen dat de in boring 6 aangetroffen restgeul de oude loop van de Vliet betreft en dat de demping uit boring 3 mogelijk verband houdt met de gracht. Dit betekent dat zowel de restgeul van de Vliet als de gracht iets zuidelijk liggen dan verwacht.

Als wordt uitgegaan van de aanname dat de aangetroffen restgeul van de Vliet zou zijn die deels gebruikt is als de gracht van de ringwalburg dan geldt voor het maaiveld (AC-horizont) van pakket 2 en de laag er direct onder een zeer hoge verwachting voor archeologische resten uit de Vroege Middeleeuwen tot en met de Nieuwe tijd. De top van pakket 1 heeft op basis van het bewerkte uiterlijk en de fosfaatvlekken ook een hoge archeologische verwachting, maar door de bedekking van pakket 2 is deze verwachting voor de periode voor de Vroege Middeleeuwen. De exacte ouderdom van deze afzettingen is onbekend. Theoretisch lijkt een datering vanaf Laat Neolithicum tot de Vroege IJzertijd het meest logisch op basis van de hoogteligging en de bedekking.

4. Conclusie en aanbevelingen

In opdracht van Ouwehand Projecten B.V. zijn in mei 2014 een archeologisch bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek (IVO), verkennende fase, uitgevoerd in verband met de geplande (her)ontwikkeling van het plangebied aan de Oegstgeesterweg 17-23 in Rijnsburg, gemeente Katwijk. Ten behoeve van het onderzoek is een aantal vragen gesteld die als volgt beantwoord kunnen worden:

- *Wat is de fysiek-landschappelijke ligging van de locatie?*

Het plangebied ligt op een gestapeld landschap van afzettingen van rivieren of kreken (waarschijnlijk betreft het voornamelijk voorgangers van de Vliet) op een strandwallenlandschap.

- *Hoe is de bodemopbouw in het plangebied en in welke mate is deze nog als intact te beschouwen?*

De bodemopbouw in het plangebied is grotendeels intact in die zin dat de toplagen van de natuurlijke sedimentpakketten wel bewerkt zijn door de mens, maar dat deze bewerkingen grotendeels als historische handelingen kunnen worden beschouwd. Naast bewerking van de bodem is de bodem ook opgehoogd. Deze ophoging heeft een dikte van 0,4 tot 1,1 m.

- *Bevinden zich archeologisch relevante afzettingen in het plangebied? En zo ja, op welke diepte ten opzichte van het maaiveld en het NAP?*

Op basis van de interpretatie van de bodemopbouw zijn in het plangebied twee archeologische niveaus aanwezig. Het diepst gelegen niveau betreft de top van pakket 1, daarbij zullen eventuele archeologische resten vooral voorkomen in de bewerkte toplaag en eventuele sporen vooral op de overgang aan de onderzijde van deze toplaag. De top van pakket 1 bevindt zich op een niveau van -1,3 tot -1,15 m NAP (ofwel 2,35 tot 2,5 m –mv), de onderzijde van het oude maaiveld bevindt zich op ongeveer een niveau van -1,7 tot -1,6 m NAP (2,8 tot 2,9 m –mv).

Het tweede niveau betreft de top van pakket 2 dat zich bevindt op een niveau van ongeveer 0,1 tot 0,8 m NAP (ofwel 0,4 tot 1,1 m –mv). De onderzijde van de AC-horizont, het niveau waarop sporen zichtbaar zullen zijn, ligt op een niveau van -0,5 tot 0,3 m NAP (0,9 tot 1,7 m –mv).

- *Wat is de specifieke archeologische verwachting van het plangebied en wordt deze bij het veldonderzoek bevestigd?*

Uit het bureauonderzoek blijkt dat het plangebied is gelegen op afzettingen van de Vliet die zijn afgezet op een strandwallenlandschap. Op basis hiervan worden in het plangebied minimaal twee archeologische niveaus verwacht.

Het diepste niveau betreft de top van het strandwallenlandschap. Dit landschap wordt verwacht op een diepte van ongeveer 3,0 tot 3,5 m -mv (1,7 tot 1,9 m -NAP). Archeologische resten op dit niveau kunnen dateren vanaf het ontstaan van de strandwal in het Midden Neolithicum tot aan de afzetting van een eerste pakket sediment vanuit de Vliet, vermoedelijk ergens in de Late IJzertijd / vroeg Romeinse tijd. Er kunnen resten van bewoning, begraving en landgebruik worden aangetroffen die kunnen bestaan uit grondsporen zoals paalkuilen, greppels, ploegsporen en huisplattegronden en vondsten zoals natuursteen, vuursteen en aardewerk. Zowel anorganische als organische resten kunnen goed bewaard zijn gebleven door de diepteligging van het niveau.

In de afzettingen van de Vliet die op het strandwallenlandschap liggen, worden minimaal één maar waarschijnlijk meer archeologische niveaus verwacht. Deze niveaus kunnen voorkomen vanaf een diepte van 0,5 – 0,8 m –mv (0,5 à 0,6 m +NAP) en dateren vanaf de Late IJzertijd / Vroeg Romeinse tijd tot in de Nieuwe tijd. De te verwachten resten tot en met de Vroege Middeleeuwen zijn dezelfde als in het diepere niveau. Het plangebied maakte geen deel uit van het abdijterrein, dus er worden geen resten verwacht die met de abdij te maken hebben. Langs de Tramstraat en de Heerenweg / Oude Vlietweg worden resten van bebouwing vanaf de Vroege Middeleeuwen verwacht. Het kan gaan om resten van houtbouw (houten funderingen) en steenbouw (resten van muren, vloeren, funderingen, uitbraaksleuven). Achter de bebouwing kunnen resten worden verwacht van fenomenen die zich in tuinen bevinden zoals waterputten, beerputten, afvalkuilen en bijgebouwen als schuren. Er wordt verwacht dat organische resten in dit niveau minder goed bewaard zijn gebleven, met

uitzondering van in diepe sporen onder de grondwaterspiegel. Ook wordt verwacht dat de bouw en afbraak van huizen in het plangebied en het gebruik van het centrale deel van het plangebied voor verstoring kan hebben gezorgd.

Op basis van het veldonderzoek zijn er inderdaad twee archeologische niveaus. Het bovenste niveau ligt op ongeveer -0,5 tot 0,3 m NAP en daarmee op een vergelijkbaar niveau als de sporen binnen het archeologisch monument. Op basis daarvan heeft dit niveau een hoge archeologische verwachting ten aanzien van archeologische waarden uit de Vroege Middeleeuwen tot en met de Nieuwe tijd.

Het tweede niveau ligt op ongeveer 1,7 tot 1,6 m -NAP en daarmee duidelijk dieper dan het niveau met een verwachting voor Vroege Middeleeuwen. De verwachting voor dit niveau kan nog niet nauwkeuriger worden geschat dan Laat Neolithicum tot en met Vroege IJzertijd.

- *Hoewel niet het doel van een verkennend booronderzoek, kunnen er toch archeologische indicatoren worden aangetroffen. Indien deze worden aangetroffen, dan gelden tevens de volgende vragen: wat is de verticale en horizontale ligging van de aangetroffen indicatoren, wat is de datering en wat is de invloed van deze vondsten op de archeologische verwachting van het plangebied?*

In de boringen zijn geen vondsten aangetroffen die als archeologische indicator kunnen worden beschouwd. In de bodem zijn wel fosfaatvlekken waargenomen, met name bij het diepste niveau, waardoor wordt aangenomen dat de top van pakket 1 bewerkt is door de mens en daarom dus een hoge archeologische verwachting heeft.

- *In hoeverre worden eventueel aanwezige archeologische waarden bedreigd door de voorgenomen bodemversturende werkzaamheden?*

Omdat in de huidige plannen een parkeergarage zal worden aangelegd onder het gehele plangebied zal de bodem waarschijnlijk tot ten minste 3,0 m onder maaiveld worden verstoord. In dat geval worden beiden archeologische niveaus bedreigd.

4.1. Aanbevelingen

Tijdens het onderzoek is geconstateerd dat het plangebied twee archeologische niveaus bevat met een hoge archeologische verwachting. Beide niveaus worden bedreigd door de geplande ingrepen in het plangebied. Op basis van de resultaten van het inventariserend veldonderzoek wordt geadviseerd om een vervolgonderzoek uit te laten voeren indien de ingrepen dieper reiken dan ten minste 0,1 tot 0,8 m NAP (ofwel 0,4 tot 1,1 m –mv).

Op basis van de archeologische verwachtingen, de onzekerheden daarin en de geplande ingrepen kan het vervolg onderzoek het beste bestaan uit een proefsleuvenonderzoek. De proefsleuven kunnen in eerste instantie worden aangelegd op de niet bebouwde delen en moeten reiken tot onder het tweede archeologisch niveau ofwel -1,7 tot -1,6 m NAP (2,8 tot 2,9 m –mv) maar niet dieper dan het vermoedelijke aanlegniveau van de parkeergarage. Het proefsleuvenonderzoek moet gericht zijn op het opsporen van archeologische resten op beide archeologische niveaus om daarmee te kunnen inschatten welke archeologische vindplaatsen verstoord zullen worden bij de herontwikkeling van het terrein. Uiteindelijk moet het proefsleuvenonderzoek een verwachting geven voor het gehele plangebied.

NB. Bovenstaand advies dient gecontroleerd en beoordeeld te worden door de bevoegde overheid, in dit geval de Gemeente Katwijk. Deze zal vervolgens een besluit nemen inzake de te volgen procedure. IDDS Archeologie wil meegeven dat voordat dit besluit genomen is, er niet begonnen kan worden met bodemversturende activiteiten of activiteiten die voorbereiden op bodemverstoringen.

Voor alle gravende onderzoeken, waaronder proefsleuven, dient voorafgaand aan de uitvoering van het onderzoek een Programma van Eisen geschreven te worden. Dit Programma van Eisen moet goedgekeurd worden door de bevoegde overheid (de Gemeente Katwijk) alvorens met het onderzoek kan worden begonnen.

4.2. Betrouwbaarheid

Het uitgevoerde onderzoek is op zorgvuldige wijze verricht volgens de algemeen gebruikelijke inzichten en methoden. Het archeologisch onderzoek is erop gericht om de kans op het onverwacht aantreffen dan wel het ongezien vernietigen van archeologische waarden bij bouwwerkzaamheden in het plangebied te verkleinen. Aangezien het onderzoek is uitgevoerd door middel van een steekproef kan echter, op basis van de onderzoeksresultaten, de aan- of afwezigheid van eventuele archeologische waarden niet gegarandeerd worden.

Geraadpleegde bronnen

ANWB, 2005: *ANWB Topografische Atlas Zuid-Holland 1:25.000*, Den Haag.

Berendsen, H.J.A., 2005³ (1997): *Landschappelijk Nederland. De fysisch-geografische regio's*, Assen.

Centraal College van Deskundigen, 2013: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie*, versie 3.3, Gouda.

Cohen, K.M./ E. Stouthamer/ H.J. Pierik/ A.H. Geurts, 2012: *Rhine-Meuse Delta Studies' Digital Basemap for Delta Evolution and Palaeogeography*, Utrecht.

Dijkstra, M.F.P., 2011: *Rondom de mondingen van Rijn & Maas. Landschap en bewoning tussen de 3e eeuw en 9e eeuw in Zuid-Holland, in het bijzonder de Oude Rijnstreek*. Sidestone Press, Leiden, proefschrift.

DLO-Staring Centrum / Rijks Geologische Dienst, 1994: *Geomorfologische kaart van Nederland, 1:50.000, blad 30 's-Gravenhage*, Wageningen / Haarlem.

Moerman, S., 2014: *Plan van aanpak. Oegstgeesterweg 17-23 in Rijnsburg, gemeente Katwijk, Noordwijk* (Intern rapport, IDDS Archeologie).

Mulder, E.F.J. de/ M.C. Geluk/ I.L. Ritsema/ W.E. Westerhoff/ T.E. Wong, 2003: *De ondergrond van Nederland*, Groningen/Houten.

SIKB, 2008: *Archeologische standaard boorbeschrijving*, Archeologie Leidraad, Gouda.

Stichting voor Bodemkartering, 1982: *Bodemkaart van Nederland, 1:50.000, blad 30 's-Gravenhage*, Wageningen.

Vos, P.C. s.a.: *Nieuwe landelijke paleogeografische kaarten van Nederland in het Holoceen*, Utrecht (TNO, Water- en bodembeheer).

Websites

ahn.geodan.nl

watwaswaar.nl

www.bodemloket.nl

Verklarende woordenlijst

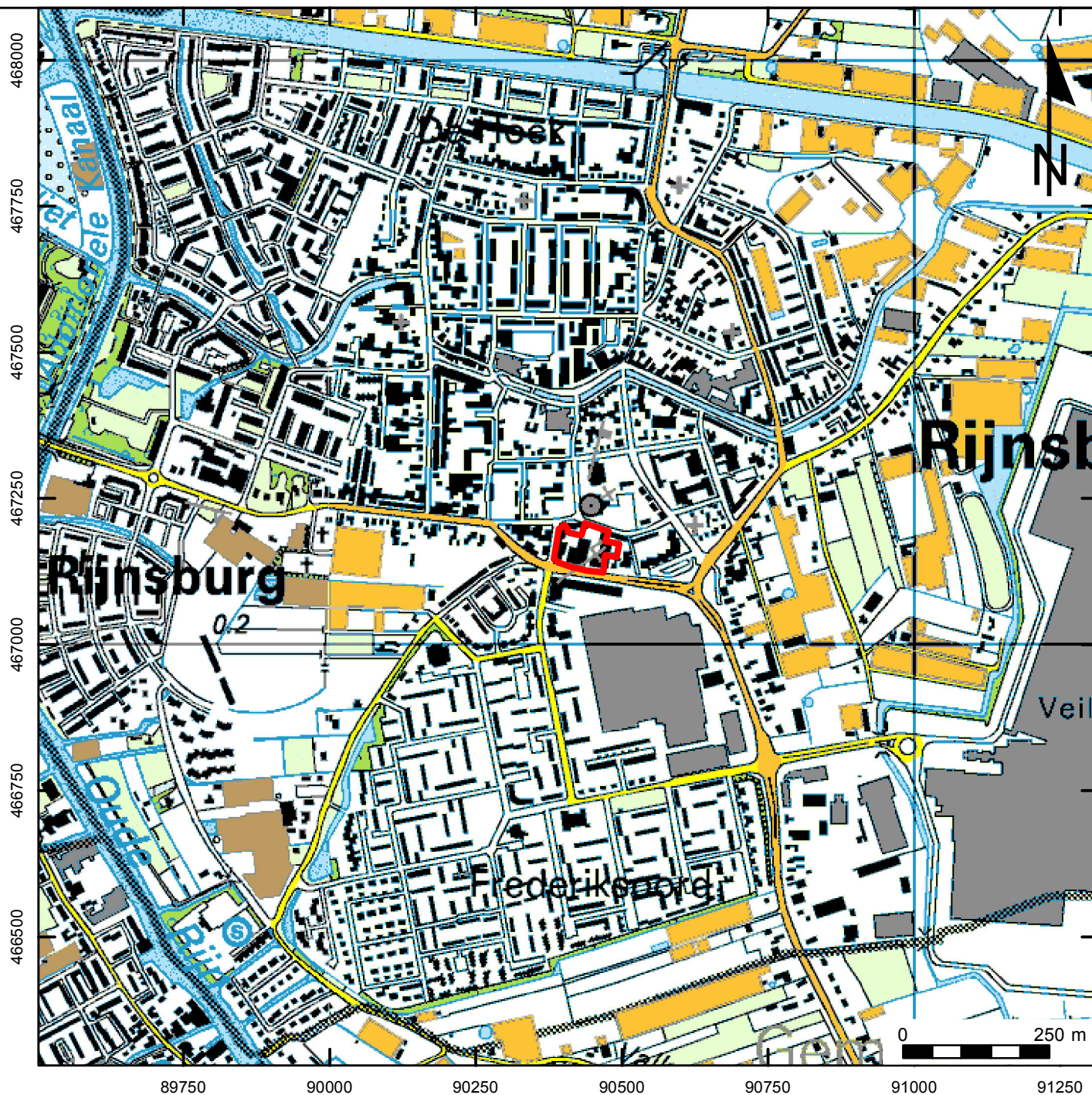
antropogeen	Ten gevolge van menselijk handelen (door mensen veroorzaakt/gemaakt).
ARCHIS-melding	Elke melding bij het centraal informatiesysteem (ARCHIS).
artefact	Alle door de mens vervaardigde of gebruikte voorwerpen.
bioturbatie	Verstoring van de oorspronkelijke bodemstructuur en/of transport van materiaal door plantengroei en dierenactiviteiten.
crevasse	Doorbraakgeul door een oeverswal.
Edelmanboor	Een handboor voor bodemonderzoek.
eolisch	Door de wind gevormd, afgezet.
estuariën	Afgezet in een estuarium
estuarium	In inham aan de kust waarin met name het getijde grote invloed uitoefent op het landschap, bijvoorbeeld de Westerschelde.
fluviaal	Door rivieren gevormd, afgezet.
Holoceen	Jongste geologisch tijdvak dat nog steeds voortduurt (vanaf de laatste IJstijd: ca. 8800 jaar voor Chr.).
horizont	Kenmerkende laag binnen de bodemvorming.
humeus	Organische stoffen bevattend; bestaande uit resten van planten en dieren in de bodem.
ijzeroer	IJzeroxydehydrataat, een ijzererts dat vooral in vlakke landstreken, in dalen en moerasgebieden op geringe diepte voorkomt.
in situ	Achtergebleven op exact de plaats waar de laatste gebruiker het heeft gedeponneerd, weggegooid of verloren.
kreek	waterweg waarbij het water vanuit zee of rivier onder invloed van het getijde in en uitstroomt.
kwelder	zie <i>schor</i>
laag	Een vervolgbare grondeenheid die op archeologische of geologische gronden als eenheid wordt onderscheiden.
lithologie	Wetenschap die zich bezighoudt met de beschrijving en het ontstaan van de sedimentaire gesteenten.
lutum	Kleideeltjes kleiner dan 0,002 mm
oeverswal	Langgerekte rug langs een rivier of kreek, ontstaan doordat bij het buiten de oevers treden van de stroom het grovere materiaal het grovere materiaal het eerst bezinkt.
oxidatie	Reactie met zuurstof (roesten/corrosie bij metalen; 'verbranding' bij veen).
plangebied	gebied waarbinnen de realisering van de planvorming het bodemarchief kan bedreigen
Prehistorie	Dat deel van de geschiedenis waarvan geen geschreven bronnen bewaard zijn gebleven.
schor	zandgrond in een getijdenwater; staat alleen onder water bij zeer hoog tij, begroeid;
silt	Zeer fijn sediment met grootte 0,002-0,063 mm
site	plaats waar in het verleden menselijke activiteit heeft plaatsgevonden.

slik	zandgrond in een getijdenwater; staat onder water bij vloed en valt droog bij eb, kwelder onbegroeid; wad
strandvlakte	groot vlak zandig gebied tussen twee strandwallen
strandwal	langs de kust gevormde langgerekte zandrug die uitsteekt boven het gemiddelde hoogwaterniveau; geeft in Nederland de oude ligging van de kustlijn weer
stratigrafie	Opeenvolging van lagen in de bodem.
stroomrug	Oude riviergeul die zodanig is opgehoogd met zandige afzettingen dat de rivier een nieuwe loop heeft gekregen; blijven door inklinking van de komgebieden als een rij in het landschap liggen.
vaaggronden	Minerale gronden zonder duidelijke podzol-B-horizont, zonder briklaag en zonder minerale eerdlaag.
vindplaats	Ruimtelijk begrensd gebied waarbinnen zich archeologische informatie bevindt.

Lijst van Afkortingen

AHN	Actueel Hoogtebestand Nederland
AMK	Archeologische Monumenten Kaart
AMZ	Archeologische Monumenten Zorg
ARCHIS	Archeologisch Informatie Systeem
AWN	Archeologische Werkgemeenschap voor Nederland
CHS	CultuurHistorische Hoofdstructuur
GPS	Global Positioning System
IVO	Inventariserend Archeologisch Onderzoek
IKAW	Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden
indet	niet determineerbaar
KNA	Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie
-mv	beneden maaiveld (het landoppervlak)
NAP	Normaal Amsterdams Peil
NEN	Nederlandse Norm
OAT	Oorspronkelijk Aanwijzende Tabel (kadaster)
PvE	Programma van Eisen
RCE	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (voormalig RACM)

Bijlage 1: Topografische kaart

Projectnummer: 41590214

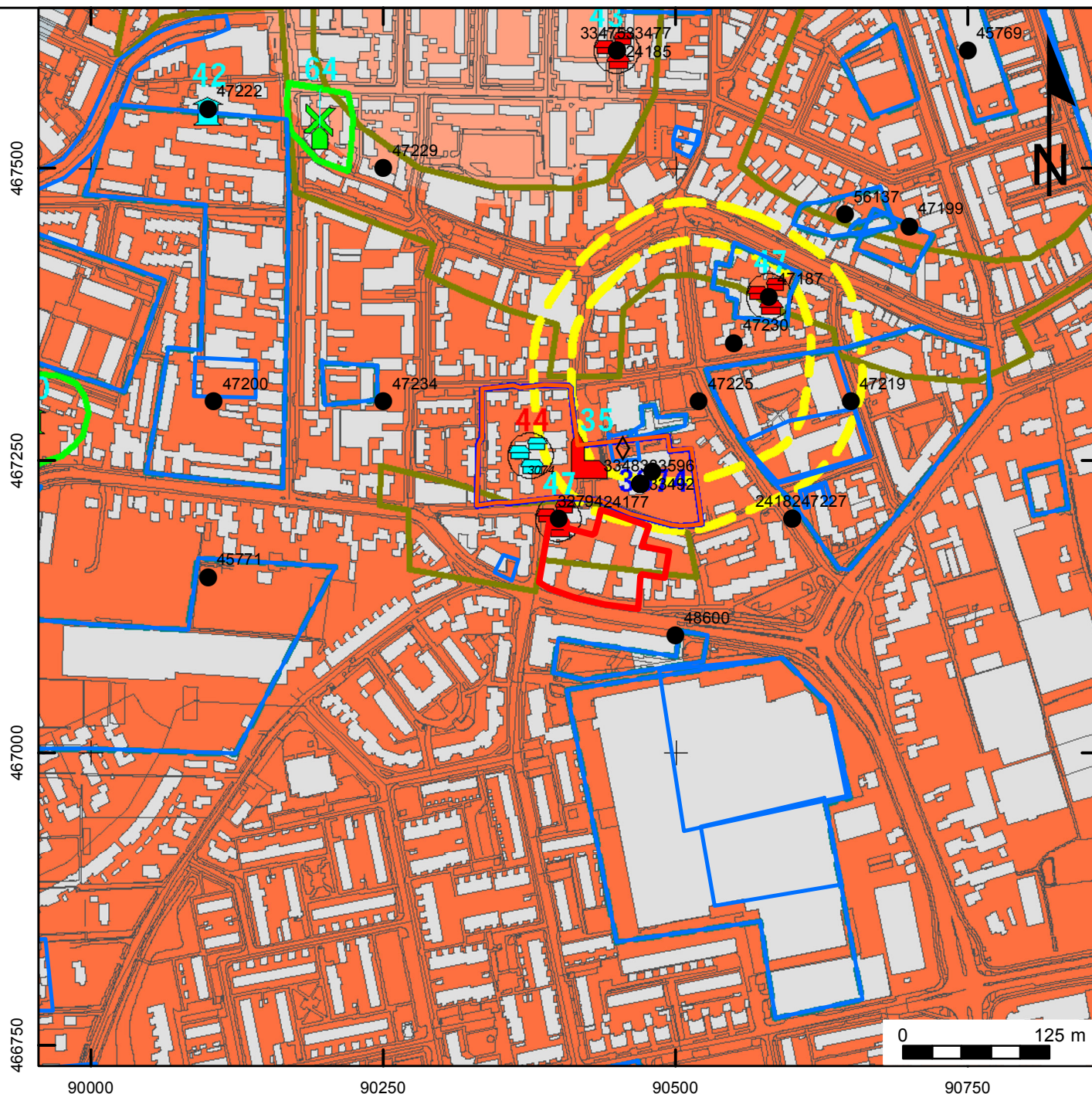
Projectnaam: Oegstgeesterweg, Rijnsburg

Legenda

 Plangebied

Bijlage 2: Gemeentelijke verwachtingenkaart

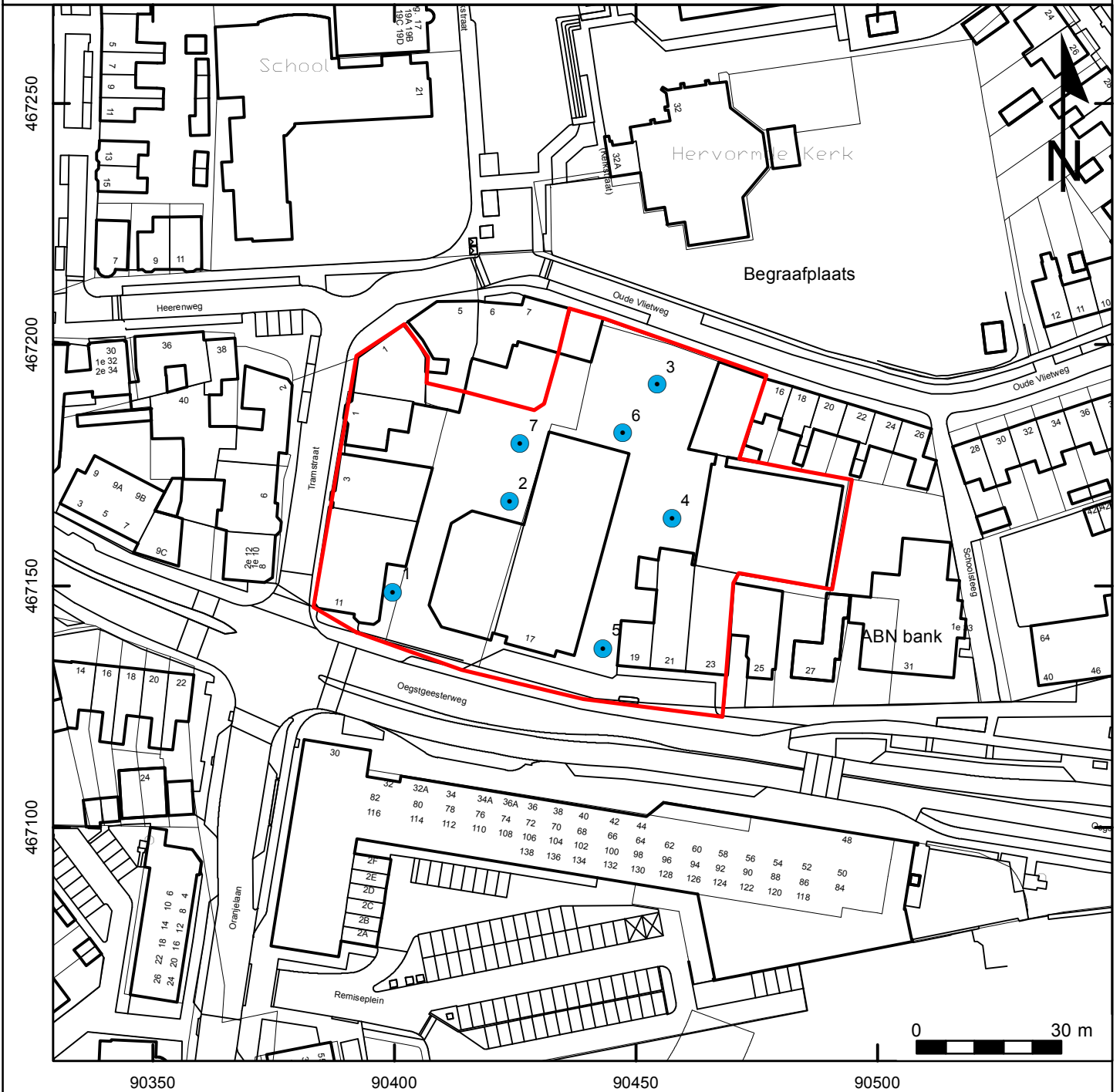
Projectnummer: 41590214
Projectnaam: Oegstgeesterweg, Rijnsburg

Legenda

● waarnemingen	○ Oude Duinen en Strandwallen afgedekt met kwelderafzettingen
◇ vondstmeldingen	○ oeverwal/crevasses van de Oude Rijn en kwelderafzettingen op strandvlakte eventueel met (eventueel met strandwalresten) Hollandveen-inschakeling
□ Plangebied	
□ onderzoeksmeldingen	
monumenten	
Archeologische waarde	
□ Terrein van archeologische waarde	
□ Terrein van hoge archeologische waarde	
□ Terrein van zeer hoge archeologische waarde	
□ Terrein van zeer hoge archeologische waarde, beschermd	

Bijlage 3: Boorlocatie Kaart

Projectnummer: 41590214
Projectnaam: Oegstgeesterweg, Rijnsburg
Legenda

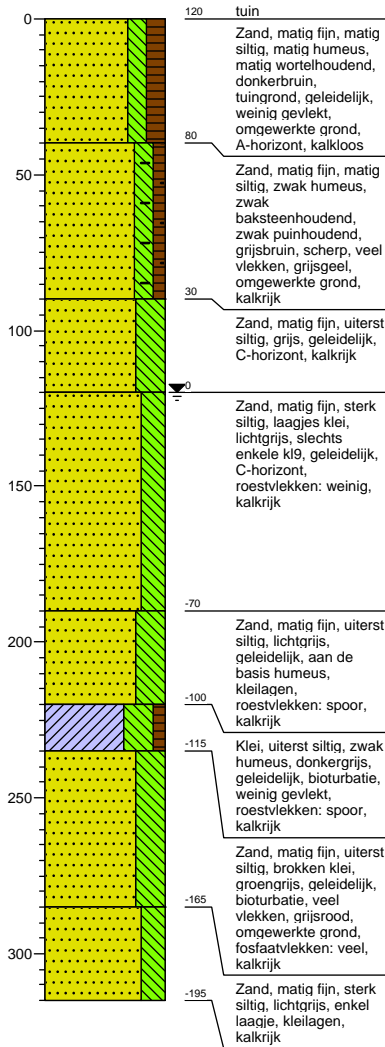
- Boorpunten
- Plangebied

Bijlage 4: Boorbeschrijvingen

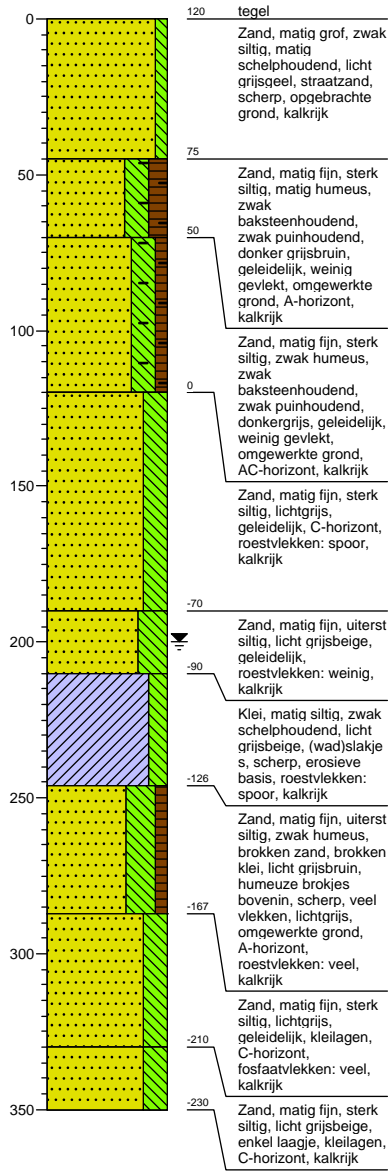
Boring: 1

Datum: 26-05-2014
 X: 90399,51
 Y: 467148,69
 Hoogte (m NAP): 1,2
 Opmerking:

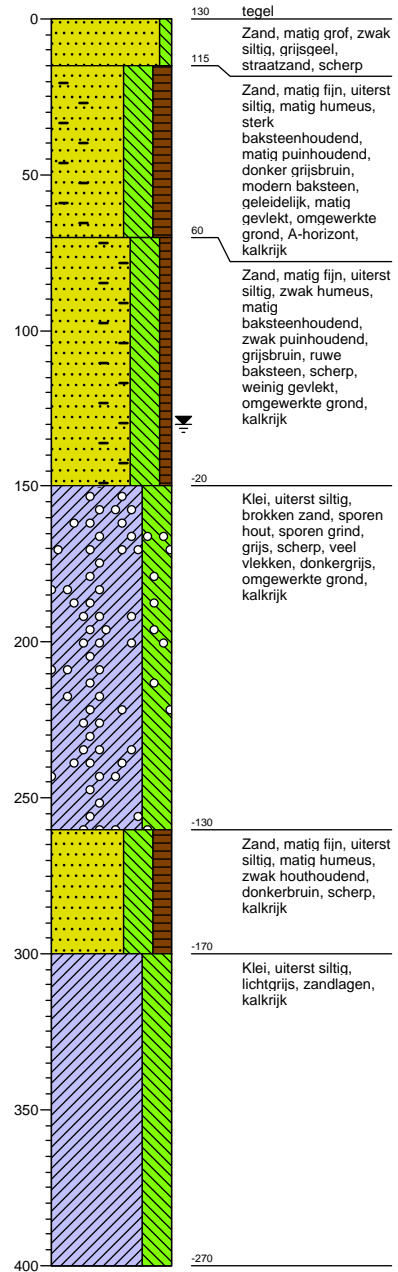
Boring: 2

Datum: 26-05-2014
 X: 90423,72
 Y: 467167,5
 Hoogte (m NAP): 1,2
 Opmerking:

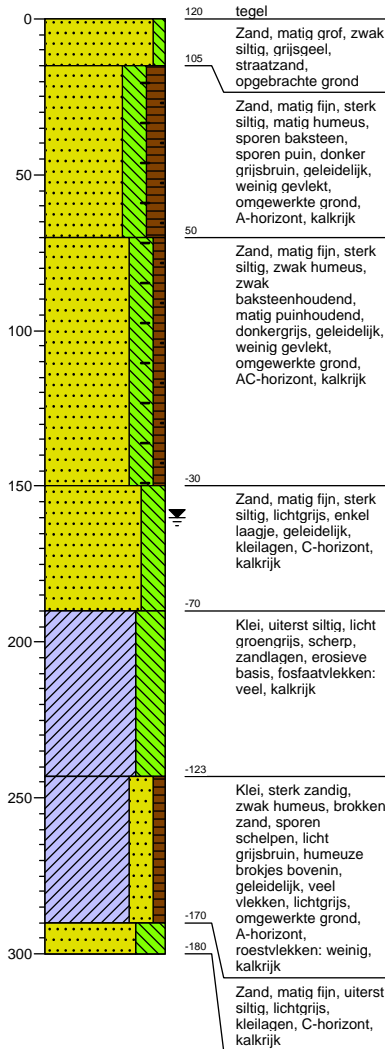
Boring: 3

Datum: 26-05-2014
 X: 90454,29
 Y: 467191,68
 Hoogte (m NAP): 1,3
 Opmerking:

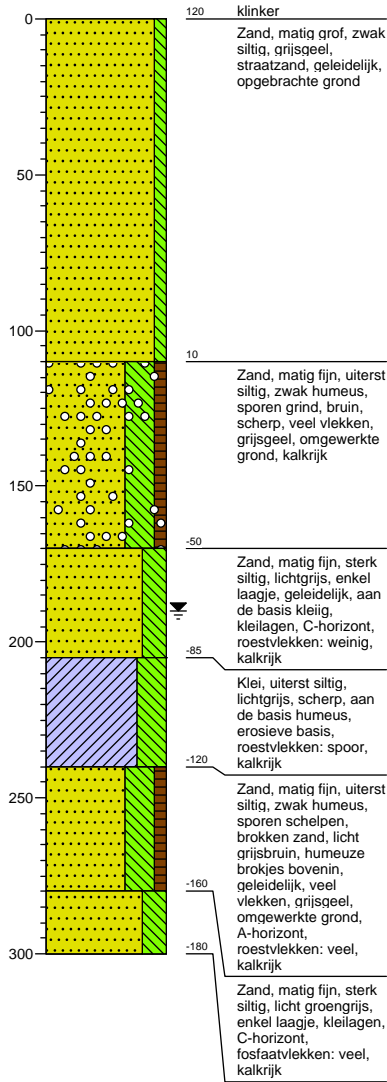
Boring: 4

Datum: 26-05-2014
 X: 90457,38
 Y: 467163,93
 Hoogte (m NAP): 1,2
 Opmerking:

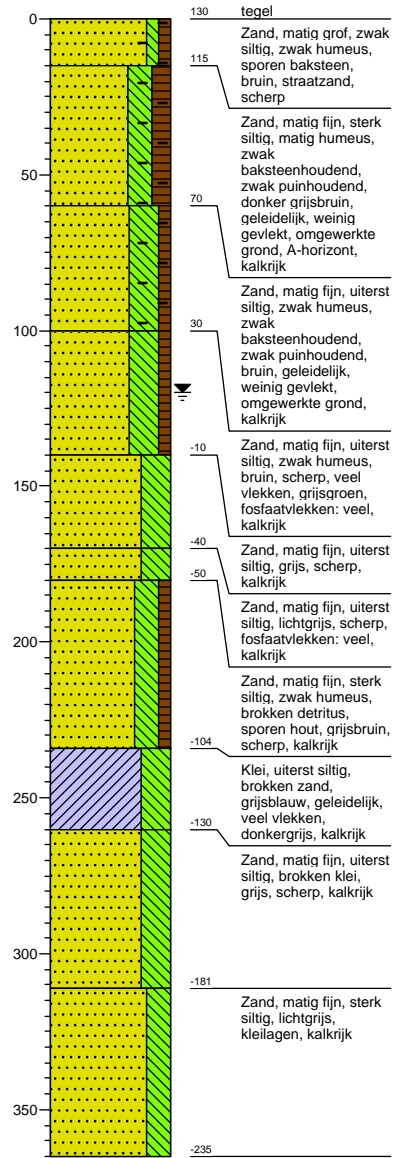
Boring: 5

Datum: 26-05-2014
 X: 90443,06
 Y: 467137,01
 Hoogte (m NAP): 1,2
 Opmerking:

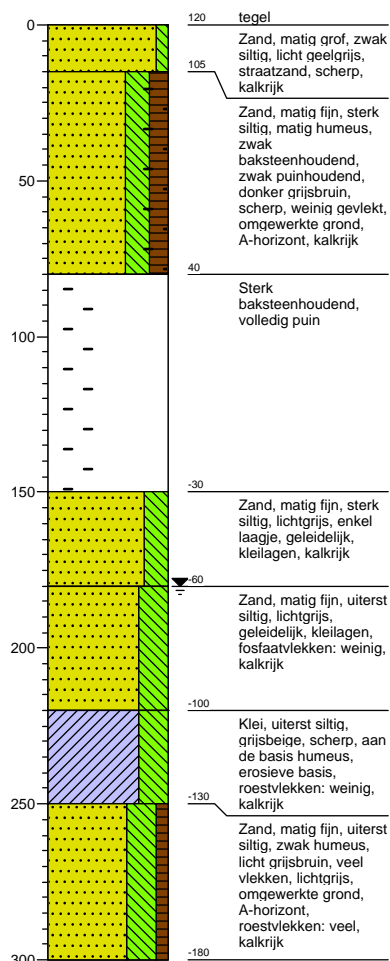
Boring: 6

Datum: 26-05-2014
 X: 90447,14
 Y: 467181,56
 Hoogte (m NAP): 1,3
 Opmerking:

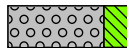
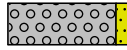
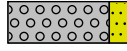
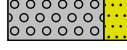

Boring: 7

Datum: 26-05-2014
 X: 90425,9
 Y: 467179,44
 Hoogte (m NAP): 1,2
 Opmerking:

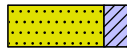
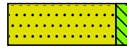

Legenda (conform NEN 5104)

grind

- Grind, siltig
- Grind, zwak zandig
- Grind, matig zandig
- Grind, sterk zandig
- Grind, uiterst zandig

zand

- Zand, kleiig
- Zand, zwak siltig
- Zand, matig siltig
- Zand, sterk siltig
- Zand, uiterst siltig

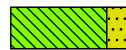
veen

- Veen, mineraalarm
- Veen, zwak kleiig
- Veen, sterk kleiig
- Veen, zwak zandig
- Veen, sterk zandig

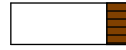

klei

- Klei, zwak siltig
- Klei, matig siltig
- Klei, sterk siltig
- Klei, uiterst siltig
- Klei, zwak zandig
- Klei, matig zandig
- Klei, sterk zandig

leem

- Leem, zwak zandig
- Leem, sterk zandig

overige toevoegingen

- zwak humeus
- matig humeus
- sterk humeus
- zwak grindig
- matig grindig
- sterk grindig

geur

- geen geur
- zwakke geur
- matige geur
- sterke geur
- uiterste geur

olie

- geen olie-water reactie
- zwakke olie-water reactie
- matige olie-water reactie
- sterke olie-water reactie
- uiterste olie-water reactie

p.i.d.-waarde

- >0
- >1
- >10
- >100
- >1000
- >10000

monsters

- geroerd monster
- ongeroerd monster
- volumering

overig

- bijzonder bestanddeel
- Gemiddeld hoogste grondwaterstand
- grondwaterstand
- Gemiddeld laagste grondwaterstand

- slib
- water

Legenda afkortingen Archeologische Boorbeschrijving (conform ASB 2008)

Percentages en Mediaan

Klasse	Zandmediaan
Uiterst fijn	63-105 µm
Zeer fijn	105-150 µm
Matig fijn	150-210 µm
Matig grof	210-300 µm
Zeer grof	300-420 µm
Uiterst grof	420-2000 µm

Nieuwvormingen

(1=spoor, 2=weinig, 3=veel)

Afkorting	Nieuwvormingen
FEC	IJzerconcreties
FFC	Fosfaatconcreties
FOV	Fosfaatvlekken
MNC	Mangaanconcreties
ROV	Roestvlekken
VIV	Vivianiet
VKZ	Verkiezeling
ZAV	Zandverkittingen

Bodemkundige interpretaties

Code	Bodemkundige interpretaties
BOD	Bodem
BOV	Bouwvoor
ESG	Esgrond
GLE	Gleyhorizont
HIN	Humusinspoeling
INH	Inspoelingshorizont
KAT	Katteklei
KBR	Klei, brokkelig
LOO	Loodzand
MOE	Moedermateriaal
OMG	Omgewerkte grond
OPG	Opgebrachte grond
OXR	Oxidatie-reductiegrens
POD	Podzol
RYP	Gerijpt
TKL	Top kalkloos
TRP	Terpaarde
UIT	Uitspoelingshorizont
VEN	Vegetatieniveau
VNG	Gelaagd vegetatieniveau
VRG	Vergraven

Bodemhorizont

Code	Bodemhorizont	Omschrijving
BHA	A-horizont	Minerale bovengrond
BHAB	AB-horizont	Overgangshorizont
BHAC	AC-horizont	Overgangshorizont
BHAE	AE-horizont	Overgangshorizont
BHB	B-horizont	Inspoelingshorizont
BHBC	BH-horizont	Overgangshorizont
BHC	C-horizont	Uitgangsmateriaal
BHE	E-horizont	Uitspoelingshorizont
BHEB	EB-horizont	Overgangshorizont
BHO	O-horizont	Strooisellaag
BHR	R-horizont	Vast gesteente

Sedimentaire karakteristiek, laaggrens

Afkorting	Afmeting overgangszone	Klasse
BDI	≥ 3,0 - < 10,0 cm	Basis diffuus
BGE	≥ 0,3 - < 3,0 cm	Basis geleidelijk
BSE	< 0,3 cm	Basis scherp

Kalkgehalte

Code	Kalkgehalte
CA1	Kalkloos
CA2	Kalkarm
CA3	kalkrijk

Archeologische indicatoren (1=spoor, 2=weinig, 3=veel)

Code	Omschrijving
AWF	Aardewerkfragmenten
BST	Baksteen
GLS	Glas
HKB	Houtskoolbrokken
HKS	Houtskoolspikkels
MXX	Metaal
OXBO	Onverbrand bot
OXBV	Verbrand bot
SGK	Gebroken kwarts
SLA	Slakken/sintels
SVU	Vuursteen
SXX	Natuursteen
VKL	Verbrande klei
VSR	Visresten

Bijlage 5: Periodentabel

